

with other journals in the field (any citations are therefore not searchable), and it does not have a visible ranking – something that will hopefully be soon resolved if the journal has ambition to join the ranks of top journals in the field of literary studies. Finally (this could be a personal issue), the journal's graphic layout makes it rather difficult to navigate, since authors' names appear at the end of articles, rather than at the beginning, while article abstracts appear at the very end of each issue, rather than following each article.

In spite of these few inconsistencies, the journal promises to be a serious platform

for scholars in comparative literature. Its dynamic, interdisciplinary and multi-media conceptualization of comparative literature makes it an ideal space for testing the potential and limits of comparative literary theory “in the making” and opens up the opportunity for the journal to play a serious role in shaping, updating and redefining comparative literary studies and its relevance in the contemporary world.

DOBROTA PUCHEROVÁ
Institute of World Literature SAS
Slovak Republic

<https://orcid.org/0000-0003-3789-6317>

JÁN JAMBOR – JAKUB SOUČEK – MONIKA ZÁZRIVCOVÁ (eds.): Aktuelle gesellschaftliche Probleme im Kriminalroman der Gegenwart am Beispiel von deutsch-, französisch- und slowakischsprachigen Texten / Les problèmes de société actuels dans le roman policier contemporain de langues allemande, française et slovaque / Aktuálne spoločenské problémy v súčasnom kriminálnom románe na príklade textov z nemeckej, francúzskej a slovenskej jazykovej oblasti [Current social problems in contemporary crime novels as seen in German, French and Slovak texts]

Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2021. 240 s. ISBN 978-80-555-2787-1

DOI: <http://doi.org/10.31577/WLS.2022.14.4.13>

Pozoruhodný sborník trinácti kritických statí věnovaných detektivním románům ze tří rozdílných jazykových oblastí a pěti rozdílných zemí – Německa, Švýcarska, Rakouska, Francie a Slovenska – skýtá množství průhledů a srovnání. Týká se jak žánru samotného, tak témat, ale v neposlední řadě i metodologických přístupů, které jsou ve sborníku zastoupeny. V tomto posledním bodě nelze nezmínit postřeh Emily Apter (*Debating World Literature*, 2004, ed. Ch. Prendergast, 76–109) o rozdílech mezi literárně teoretickými tradicemi anglosaských, francouzských, německých a slovanských (v jejím podání slavistických) univerzit. To, co ona považuje za překážku jednotné koncepce světové literatury, je možno pokládat za metodologickou výhodu pro mnohostranné probádání literární matérie.

Ze zmíněných aspektů si všimněme nejprve hlediska žánrového. Detektivní (kriminální) román má za sebou již dvousetletou historii a doba jeho formování se do něho promítá dodnes. Vznikl a stále se drží na rozhraní mezi komerční a vysokou literaturou, a dle Bourdieuy kategorizace tedy prolíná oběma komponentami literárního pole. Tento činitel pak nabývá v situaci globalizace a v proměnách knižního trhu nové podoby. Pohlédneme-li na dobu vzniku, neunikne spřízněnost detektivního románu s literárními formami, které v období nastupujícího romantismu se podobně jako detektivní příběhy objevily na okraji literárního pole a tematizovaly tajemství a záhady, ať už se jednalo o gotický román, fantastické povídky, folkloristické sbírky pohádek s motivy zázračna, případně o futuristické vize

na způsob Mary Shelley a jejího *Frankenstein*. Dodejme k tomu oblíbenou tematiku, kterou do literatury vnesly začínající industrializace a urbanismus a s tím spojené *Tajnosti pařížské* (Eugène Sue), *Tajnosti Londýna* (George Reynolds), *Tajnosti města Marseille* (Émile Zola), *Tajnosti pražské* (Josef Svátek) atd. Složitost společenského života, město labyrint, nepředvídatelnost jevů, cizost a záhadnost jevů vzpírajících se chápání, ne-li rozumu – to vše je odvrácená strana racionálního epistémého zděděného z osvícenství, pro které – parafrázi Hegelových slov – reálné je racionální a racionální je reálné. Právě literatura ve svých marginálních žánrech nahlodává, a zároveň potvrzuje racionalitu a řád doby. Tento její noetický rozměr se promítá i do metodologie, jak o tom svědčí úvahy Jakuba Součka ve stati „Metafyzická detektivna próza Ondreja Štefánika“. V každém případě je genetická příbuznost současného detektivního románu s výše zmíněnými žánry patrná a je v některých studiích sborníku zvýrazněna, ať je to gotický román (Monika Zázrivcová „Quand la force du roman noir repose sur sa langue“), hororové a folklórní prvky spojené s fantastičnem (Eva Maria Hrdinová „Čas rozežírání duši. Anebo my sami?! Analýza vybraných románů Jozefa Kariky“) nebo městské bludiště (Jakub Souček a jeho již zmíněná studie).

Podobně jako geneticky příbuzné žánry je i detektivní román fixní, přehlednou narativní formou. To má několikerý dopad – na metodologii a teoretické úvahy, jak se ještě zmíníme, na čtenost a recepci, ale také, možná paradoxně, na tematickou otevřenost. Sborník posledně zmíněného účinku lze spatřovat v estetické funkci a její transcendentní a integrační schopnosti proměnit a integrovat neliterární, heteronomní obsahy (Milan Jankovič: *Cesty za smyslem literárního díla*, 2005, 141–149). Právě to umožňuje detektivnímu románu reagovat jak na zásadní filozofické problémy poznání (Jakub Souček), integrovat religiozitu (Eva Maria Hrdinová), ekokritiku (Marcela Poučová „« Surengagement » et « désengagement » du genre policier en France et en Répub-

lique tchèque“), feminismus (Paulína Šedíková Čuhová „Krimis und Feminismus. Am Beispiel von Christine Lehmann *Die zweite Welt*“), problematiku vypořádání se s minulostí i se současností (Ján Jambor „Das ambivalente Bild der Schweizer Aufarbeitung des Zweiten Weltkriegs in Hansjörg Schneiders Kriminalroman *Hunkeler und der Fall Livius*“; Wolfgang Brylla „Crime & Nazis. Der deutschsprachige Kriminalroman in Zeiten des Rechtsrucks“), generační konflikty a filiace (Leopoldo Domínguez „Kinder sind die Detektive ihrer Eltern.“ Erinnerung, Generationskonflikt und Forensik im (Kriminal)roman der Gegenwart: Patricio Pron *El espíritu de mis padres sigue subiendo en la lluvia* und Verena Boos' *Blutorangen*“) či zcela aktuální politické otázky evropské integrace (Roman Mikuláš „Formen der politischen Imagination und Denkbilder der Europakritik in Robert Menasses Roman *Die Hauptstadt*“).

Protnutí tematiky a metodologie lze částečně sledovat na proměnlivosti přístupů k probíraným románům. Jistě nelze absolutizovat vyjádření Emily Apter z úvodu recenze už jenom proto, že prezentovaný sborník zabírá jen část literárního spektra literatur, z nichž autorky a autoři statí čerpají své příklady. Přesto neujde pozornosti, že germanofonní literatury jsou výrazněji orientovány k tématům politickým, často souvisejícími s nacistickou minulostí, denacifikací, nebo se naopak přiklání k přítomným problémům genderové rovnosti, případně k politickým vizím a svízělům evropské integrace. Ve frankofonní oblasti zaujme sociologicko-politický detektivní román, zatímco ukázky slovenské tvorby akcentují metafyzické a religiózní obsahy.

Tyto rozdíly se často odrážejí v metodologii. Výrazněji tematologické jsou studie germanistů (Wolfgang Brylla, Ján Jambor, Roman Mikuláš, Leopoldo Domínguez). Zaujmovou rovněž přístupy stylistické týkající se jazykových prostředků a postupů (Andrea Mikulášová „Lebenslügen der Europäer. Zum Voraussetzungssystem von Robert Menasses Roman *Die Hauptstadt*“; Júlia Parač-

ková „Sprache und Stil im Kriminalroman Hansjörg Schneiders *Hunkeler und der Fall Livius*“). Rejstřík metodologií doplňuje výtečná naratologická studie postavy vycházející převážně z francouzské a frankofonní erudice (Zuzana Malinová „Andreas Auer, enquêteur de Marc Voltenauer : contribution à l'étude du personnage“) a problematika literárního pole v období globalizace (Marcela Poučová). Skvělá je úvaha Jakuba Součka o proměně noetického paradigmatu postmoderního vypravěče a vidění světa.

Čtyřjazyčnost sborníku – v němčině, francouzštině, slovenštině a češtině – vyplý-

vá z traktované matérie i z metodologického pozadí, o něž se autorky a autoři statí opírají. Odborné četbě to není k újmě, spíše naopak. Navíc je sborník vybaven tříjazyčným přehledem abstraktů a autorských prezentací. Sborník je svými vhledy do různých prostředí, do různých literatur i do různých metodologických přístupů důležitým příspěvkem ke komparatistice a k úvahám o *Weltliteratur*.

PETR KYLOUŠEK

Masarykova univerzita v Brně

Česká republika

<https://orcid.org/0000-0002-0095-1717>

PAULÍNA ŠIŠMIŠOVÁ – EVA PALKOVIČOVÁ (eds.): Cervantesov Don Quijote na Slovensku a vo svete [Cervantes's Don Quixote in Slovakia and the world]
Bratislava: Univerzita Komenského, 2021. 480 pp. ISBN 978-80-223-5105-8

DOI: <http://doi.org/10.31577/WLS.2022.14.4.14>

El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha (1605, 1615) by Miguel de Cervantes Saavedra (1547–1616) can be characterized as a novel full of adventures and wit, mingling stories, characters, settings, and cultures with unique literary techniques and a vast vocabulary, which is rich in deep human considerations and values as well as social reflections. Today the number of the languages into which it has been translated has multiplied so greatly that it ranks among the most frequently translated and published books in the world. This universally renowned masterpiece is the subject of the monograph *Cervantesov Don Quijote na Slovensku a vo svete* (Cervantes's *Don Quixote* in Slovakia and the world) by Paulína Šišmišová and Eva Palkovičová, with contributions from other researchers at Comenius University as well as external scholars.

The volume begins with a concise introduction by Šišmišová, who is also the author of the first two chapters (except the last section of the second one, by Milan Kopecký), which represent a solid and inspiring starting

point for the entire collection. Her balanced presentation of relevant information makes a pleasant contrast with some of the Czech or Slovak monographs about Cervantes from the socialist period, in which ideological approaches often overshadow academic neutrality and precision (cf. Vladimír Oleríny: *Cervantes*, 1955). The third chapter, again introduced by Šišmišová, and with contributions from Barbara Sigmundová, Ladislav Šimon, Anikó Dušíková and Eva Palkovičová, is focused on the world reception of the novel with special emphasis on the countries which influenced its Slovak reception prior to its translation into Slovak. The fourth chapter, which includes studies by Šišmišová, Palkovičová, and Dušíková, examines the critical reception of the first and to date only Slovak translation of *Don Quixote* (1950) by Jozef Felix and the Slovak adaptations of the novel. The last two chapters, with contributions from Šišmišová, Palkovičová, Dušíková, Šimon, Anna Ďurišková, and Zsófia Kiss-Szemán, are dedicated to the creative reception of *Don Quixote* in Slovak visual and performative culture. The volume concludes